

บทที่ 1

บทนำ

พริกเป็นพืชเศรษฐกิจอย่างหนึ่งที่มีการปลูกโดยทั่วไปในทุกภูมิภาคของประเทศไทยและมีผลผลิตออกสู่ตลาดตลอดทั้งปี พื้นที่ในการปลูกพริกที่สำคัญอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ขอนแก่น เลย กาฬสินธุ์ นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ เชียงใหม่ ลพบุรี พระนครศรีอยุธยา กาญจนบุรี นครปฐม สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และตราด ส่วนพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการเพาะปลูกในเชิงธุรกิจ คือ จังหวัดอุบลราชธานี นครราชสีมา ชัยภูมิ เชียงใหม่ อุตรดิตถ์ นครสวรรค์ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตราด และกาญจนบุรี (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2548) ในปี 2549/2550 ในประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกพริกรวม 474,717 ไร่ ผลผลิตพริกมากกว่า 90% ใช้เพื่อบริโภคภายในประเทศเป็นหลัก ปัจจุบันปริมาณพริกที่ใช้ในประเทศประมาณ 686,081 ตัน/ปี ซึ่งนอกจากจะบริโภคผลสดแล้วพริกยังถูกนำไปแปรรูปในโรงงานอุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมน้ำพริกซึ่งมีไม่ต่ำกว่า 190 โรงงาน และยังมีการส่งออกทั้งในรูปแบบผลสดและพริกแปรรูปต่าง ๆ ซึ่งยังมีโอกาสเพิ่มการผลิตได้อีกมาก หากสามารถควบคุมเรื่องคุณภาพและสารเคมีตกค้าง รวมทั้งการผลิตเมล็ดพันธุ์พริกเพื่อส่งออก จะสามารถนำเงินเข้าประเทศได้ไม่ต่ำกว่าปีละพันล้านบาท (ตาราง 1) พริกที่นิยมปลูกได้แก่ พริกชี้ฟ้าใหญ่ พริกชี้ฟ้าเล็ก พริกใหญ่ พริกหยวก และพริกหวานหรือพริกยักษ์ (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดลำพูน, 2552) (ตาราง 2)

ตาราง 1 ปริมาณมูลค่าการส่งออกพริกของประเทศไทย

ปี	2548	2549	2550
ปริมาณ (ตัน)	25,169.2	23,769.4	31,022.5
มูลค่า (ล้านบาท)	1,044.2	1,043.2	1,422.9

ที่มา : กรมศุลกากร อ้างโดย จิราภา (2552)

ตาราง 2 ข้อมูลพริกชี้หนูเล็ก พริกใหญ่ และพริกหยวกในปี 2549-2551

ชนิดพริก	ปี	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต/ไร่ (กก.)	ราคา (บาท/กก.)	มูลค่าผลผลิต (ล้านบาท)
พริกชี้หนูเล็ก	2549	264,368	254,893	339,750	1,333	72.07	24,485.783
	2550	294,183	268,423	371,298	1,383	69.70	25,886.897
	2551	264,003	245,842	349,976	1,424	77.74	27,207.134
พริกใหญ่	2549	121,714	118,350	124,659	1,053	15.79	1,968.360
	2550	137,822	131,709	137,421	1,043	15.67	2,153.390
	2551	138,048	131,961	144,052	1,092	20.17	2,905.530
พริกหยวก	2549	5,771	3,333	7,056	2,117	19.91	140.485
	2550	6,318	5,228	7,763	1,485	18.08	140.355
	2551	5,811	4,702	7,169	1,525	25.34	181.653

ที่มา : กองเศรษฐกิจเกษตร, 2552

จากรายงานของกรมส่งเสริมการเกษตร อ้างอิงโดยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดลำพูน(2552) เกี่ยวกับพริกใหญ่ (สด) ในปีการเพาะปลูก 2543/44 จังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่ปลูกพริกใหญ่ (สด) เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วเกือบ 1 เท่าตัว เป็น 10,391 ไร่ ส่งผลให้ผลผลิตรวมเพิ่มขึ้นในอัตราเดียวกับการเพิ่มขึ้นของพื้นที่เพาะปลูกเป็น 25,169 ตัน และให้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มเป็น 2,422 กิโลกรัม/ไร่ ชนิดของพริกใหญ่ที่นิยมปลูก ได้แก่ พริกชี้ฟ้า พริกมัน(พริกหนุ่ม) พริกหยวก พริกเหลือง เป็นต้น

พริกหนุ่มเป็นพริกที่นิยมปลูกมากในภาคเหนือ พันธุ์พริกที่นิยมใช้มีหลายพันธุ์ เช่น พริกหนุ่มเขียวพันธุ์นางพญา พริกหนุ่มเขียวลูกผสมจอมทอง 2 พริกหนุ่มเขียวลูกผสมไวต้า-เอส พริกหนุ่มเขียวหยกสวรรค์ พริกหนุ่มเขียวจักรพรรดิ เป็นต้น (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2552) โดยเกษตรกรจะผลิตเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองหรือซื้อจากร้านค้า ซึ่งผลผลิตของพริกหนุ่มที่ดีได้ถูกขายส่งตลาดสดเพื่อนำไปทำน้ำพริกหนุ่มและพริกคอง ส่วนผลผลิตที่ไม่สามารถขายในตลาดสดได้นั้นก็ได้ถูกแปรเป็นพริกแห้ง ส่วนพริกสดนิยมแปรรูปเป็น น้ำพริกหนุ่ม

น้ำพริกหนุ่มถือว่าเป็นอาหารที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของทางภาคเหนือและเป็นที่ยอมรับไปทั่ว รวมถึงความนิยมของนักท่องเที่ยวที่มาในจังหวัดเชียงใหม่ที่นิยมนำไปเป็นสินค้าของฝากจากภาคเหนือเป็นลำดับต้นๆ ปริมาณด้านการซื้อขายน้ำพริกหนุ่มในตลาดนั้นยังไม่เคยมีการเก็บข้อมูล แต่จะสามารรถเห็นได้ว่าน้ำพริกหนุ่มนั้นมีการวางขายอยู่ทุกตลาด รวมทั้งในร้านอาหารตลอดไปจนถึงแผงลอยข้างทาง จึงนับได้เป็นอาหารของภาคเหนือที่คนทุกอาชีพนิยม ซึ่งจากการ

สอบถามข้อมูลจากตลาดใหญ่ ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่พบว่า ในแต่ละตลาดมีปริมาณการขายเฉลี่ยประมาณวันละ 300-500 กิโลกรัม และราคาขายประมาณ 100-200 บาท/กิโลกรัม และจะมีการเพิ่มปริมาณในช่วงที่เป็นฤดูท่องเที่ยวประมาณ 3-4 เท่า(เมธิณีและคณะ, 2542) จากการเก็บข้อมูลของทรงกลด(2549) พบว่าปัญหาที่ผู้ประกอบการประสบอยู่เสมอ เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับคุณภาพของน้ำพริกหนุ่ม ได้แก่ ความสม่ำเสมอของรสชาติ ความสม่ำเสมอของสี และระยะเวลาในการเก็บรักษา ซึ่งอาจเกิดจากความแตกต่างของสายพันธุ์พริก รวมไปถึงแหล่งที่ปลูกและการจัดการภายใต้การผลิตนั้น

การปลูกพริกเพื่อให้ได้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพนั้น มีปัจจัยเพิ่มเติมมากมาย เช่น สภาพพื้นที่เพาะปลูก การชลประทาน วิธีการปลูกและการดูแล พันธุ์พริก และธาตุอาหารที่ได้รับ ซึ่งปุ๋ยถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีบทบาทมากและถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มผลผลิต การใช้ปุ๋ยไม่ว่าจะเป็นปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยเคมีก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ การเพิ่มผลผลิต(โครงการสร้างเงินสร้างงาน, 2549)

แม้ว่าในปัจจุบันรัฐบาลได้มีนโยบายให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี เพื่อลดค่าใช้จ่ายด้านปุ๋ยเคมีลง แต่เกษตรกรก็ยังมีการใช้ปุ๋ยเคมีในการทำการเกษตรในปริมาณสูงอยู่ เพราะปุ๋ยเคมีสามารถเพิ่มผลผลิตได้ปริมาณมากในระยะสั้นๆ และการลดลงของพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการทำการเกษตร ส่งผลให้ความต้องการปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อพื้นที่เพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการใส่ปุ๋ยเคมีที่เพิ่มผลผลิตของพืชเพิ่มได้อย่างรวดเร็ว ทำให้นโยบายการลดการใช้สารเคมีเกษตรและสนับสนุนเกษตรกรอินทรีย์ส่งผลกระทบต่อความต้องการปุ๋ยเคมีไม่มากนัก ดังนั้นเกษตรกรจึงจำเป็นต้องทราบข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยเคมี เพื่อลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีเกินความจำเป็นและไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญประการหนึ่งในการลดต้นทุนในการผลิตสินค้าเกษตรและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย(ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย บจก., 2550)

เนื่องจากประเทศไทยยังต้องนำเข้าวัตถุดิบเพื่อนำมาผลิตเป็นปุ๋ยเคมีจากต่างประเทศเป็นหลัก ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราและราคาน้ำมันดิบในปัจจุบัน นับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลต่อต้นทุนการผลิตของอุตสาหกรรมการผลิตปุ๋ยและอาจจะสร้างปัญหาต่อสภาพคล่องทางการเงินของผู้ประกอบการ แต่ปริมาณความต้องการปุ๋ยเคมีทางการเกษตรยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นหากมีการใช้ปุ๋ยเคมีที่เพิ่มขึ้นอย่างไม่จำกัดโดยไม่จำเป็นแล้ว จะเป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและทรัพยากรเป็นอย่างมาก

ความต้องการใช้ปุ๋ยเคมีในประเทศไทยในปี 2550 นั้นเมื่อเทียบกับปี 2549 แล้วมีปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.8 และมูลค่าเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 5-10 (ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย บจก., 2550) โดยปัจจัยหนุนคือความต้องการปริมาณและคุณภาพของผลผลิต เพราะราคาผลผลิตสินค้าเกษตรที่มี

แนวโน้มเพิ่มขึ้น จึงสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรเพิ่มการลงทุนในด้านปัจจัยการผลิตที่จำเป็น เช่น ปุ๋ยเคมีและสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น เพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิต การนำเข้าปุ๋ยเคมีในช่วง 5 เดือนแรกของปี 2550 มีมูลค่ารวม 20,188 ล้านบาท เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนแล้วเพิ่มขึ้นร้อยละ 39.7 โดยประเทศไทยนั้นนำเข้าปุ๋ยในโตรเจนมากที่สุด ในช่วง 5 เดือนแรกของปี 2550 ซึ่งมีมูลค่าเท่ากับ 9,472 ล้านบาท เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนแล้วเพิ่มขึ้นร้อยละ 47.3 รองลงมาจะเป็นปุ๋ยผสม ในช่วง 5 เดือนแรกของปี 2550 เท่ากับ 8,896 ล้านบาท เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนแล้วเพิ่มขึ้นร้อยละ 38.8 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาแยกการนำเข้าปุ๋ยตามสูตรปุ๋ยเคมีที่สำคัญแล้วพบว่าปุ๋ยสูตร 46-0-0 นั้นนับว่าเป็นปุ๋ยที่นิยมใช้กันมากที่สุด (โรงสีข้าวไทย, 2550)

จากการที่เกษตรกรของประเทศไทยมีการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีกันอย่างมาก และปุ๋ยเคมีมีแนวโน้มราคาที่สูงขึ้นเรื่อยๆ รวมถึงราคาสารเคมีในการผลิตทางการเกษตรก็สูงขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสินค้าทางการเกษตรมีแนวโน้มที่สูงขึ้นตามไปด้วย จากข้อมูลทางสถิติของสำนักเศรษฐกิจการเกษตร เขต 8 (2552) พบว่า ปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีของเกษตรกรไทย ในปี 2545 มีการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อการเกษตรประมาณ 3.78 ล้านตัน และในปี 2546 ใช้ไป 3.95 ล้านตัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการใช้ปุ๋ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากเดิม อาจเนื่องด้วยเกษตรกรมีความต้องการที่จะผลิตให้ได้ผลผลิตมากที่สุด จึงมีการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตของพืชที่ปลูก จนบางครั้งไม่ได้คำนึงถึงปริมาณความเหมาะสมและระดับที่พอเหมาะ ทำให้การใส่ปุ๋ยในบางครั้งแทนที่พืชจะนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่กลับทำให้ผลผลิตของพืชมีการถดถอยลงและเกิดการสะสมลงในดินด้วย (พรรณพิมล, 2552)

การปลูกพืชที่จะให้ได้ผลผลิตสูงนั้น ดินที่ปลูกพืชจะต้องมีธาตุอาหารพืชชนิดต่างๆ ในปริมาณที่สมดุลพอเหมาะ หากมีปริมาณธาตุใดธาตุหนึ่งมากหรือน้อยเกินไป ก็จะทำให้พืชที่ปลูกในดินนั้นไม่ได้ผลผลิตเท่าที่ควร(สมศักดิ์และสมชาย, 2526) เช่น ดินมีธาตุโพแทสเซียมอยู่มากเกินไป ก็จะทำให้พืชที่ปลูกบนดินนั้นดูดกลืนธาตุแคลเซียมและแมกนีเซียมได้น้อยกว่าปกติ ทำให้การเจริญเติบโตของพืชไม่ดีและผลผลิตไม่ได้คุณภาพ โดยทั่วไปปริมาณและสัดส่วนของความต้องการธาตุอาหารพืชในดินแห่งหนึ่งๆมักจะไม่คงที่และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามกาลเวลาและสภาพแวดล้อม เช่นเดียวกับการผลิตพริกหนุ่มเพื่อใช้ทำน้ำพริกหนุ่ม เกษตรกรก็ได้มีการใช้ปุ๋ยเคมีกันอย่างแพร่หลาย ส่วนใหญ่การใช้ปุ๋ยก็ได้รับคำแนะนำจากเกษตรกรตำบลหรือจากการบอกกล่าวในหมู่เกษตรกรเอง อาจส่งผลต่อการเจริญเติบโตของต้นพริก การออกผล และคุณภาพของผลผลิตที่ด้อยลงไป ซึ่งอาจทำให้ผลผลิตพริกหนุ่มมีคุณภาพไม่ตรงกับความต้องการที่จะนำไปทำน้ำพริกหนุ่มได้

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาอิทธิพลของปุ๋ยต่อการเจริญ ผลผลิตและคุณภาพผลผลิตของพริกหนุ่มที่ปลูกในดิน
ชุดสั้นทราย เพื่อเป็นข้อมูลในการผลิตพริกหนุ่มที่ใช้ในการทำน้ำพริกหนุ่มที่มีคุณภาพดีต่อไป

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาเชิงประยุกต์

เพื่อให้เกษตรกรได้ใช้เป็นข้อมูลในการผลิตพริกหนุ่มที่ใช้ในการทำน้ำพริกหนุ่มที่มี
คุณภาพดีต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved